

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

7. listopada 2019.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Socijalna politika – Članak 119. UEZ-a (koji je nakon izmjene postao članak 141. UEZ-a) – Radnici i radnice – Jednakost plaća – Privatni strukovni mirovinski sustav – Uobičajena dob za odlazak u mirovinu koja se razlikuje prema spolu – Datum donošenja mjera kojima se ponovno uspostavlja jednako postupanje – Retroaktivno ujednačavanje te dobi na razini dobi osoba koje su prethodno stavljene u nepovoljniji položaj”

U predmetu C-171/18,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Žalbeni sud, Engleska i Wales, Građanski odjel, Ujedinjena Kraljevina), odlukom od 16. veljače 2018., koju je Sud zaprimio 5. ožujka 2018., u postupku

Safeway Ltd

protiv

Andrewa Richarda Newtona,

Safeway Pension Trustees Ltd,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, R. Silva de Lapuerta, potpredsjednica, A. Arabadžiev, A. Prechal, M. Vilaras, P. G. Xuereb i L. S. Rossi, predsjednici vijeća, A. Rosas, E. Juhász, M. Ilešič, J. Malenovský, T. von Danwitz (izvjestitelj) i N. Piçarra, suci,

nezavisni odvjetnik: E. Tanchev,

tajnik: V. Giacobbo-Peyronnel, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 4. veljače 2019.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Safeway Ltd, B. Green, S. Allen, D. Pannick, QC, R. Mehta, *barrister*, i T. Green i J. Heap, *solicitors*,
- za A. R. Newtona, A. Short, QC, C. Bell i M. Uberoi, *barristers*, te C. Rowland-Frank i J. H. C. Briggs, *solicitors*,
- za Safeway Pension Trustees Ltd, D. Murphy i E. King, *solicitors*, i D. Grant, *barrister*,

* Jezik postupka: engleski

– za Europsku komisiju, A. Szmytkowska i L. Flynn, u svojstvu agenata,
saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 28. ožujka 2019.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 119. UEZ-a (koji je nakon izmjene postao članak 141. UEZ-a).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društva Safeway Ltd, s jedne strane, te Andrewa Richarda Newtona i društva Safeway Pension Trustees Ltd, s druge strane, u vezi s ujednačavanjem davanja na osnovi mirovine za muške i ženske članove mirovinskog sustava kojim upravlja društvo Safeway Pension Trustees.

Pravni okvir

- 3 Načelo jednakosti plaća radnika i radnica, koje je danas utvrđeno u članku 157. UFEU-a, u vrijeme nastanka činjenica o kojima je riječ u glavnom postupku bilo je postavljeno u članku 119. UEZ-a.
- 4 U skladu s potonjom odredbom:

„Svaka država članica tijekom prve faze osigurava primjenu te zatim nastavlja primjenjivati načelo da se muškarci i žene jednako plaćaju za jednak rad.

Za potrebe ovog članka ‚plaća‘ je redovita osnovna ili minimalna nadnica ili plaća te svako drugo primanje, bilo u gotovini ili u naravi, koju radnik prima neposredno ili posredno od svojeg poslodavca, a u vezi sa zaposlenjem.

Jednakost plaće bez diskriminacije na temelju spola znači:

- (a) da se plaća za jednak rad plaćen po učinku obračunava na temelju jednake mjerne jedinice;
- (b) da je plaća za rad plaćen po vremenskoj jedinici jednaka za jednak posao.”

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 5 Mirovinski sustav o kojem je riječ u glavnom postupku osnovalo je društvo Safeway tijekom 1978. u obliku trusta. Članak 19. akta kojim se uspostavlja taj mirovinski sustav (u daljnjem tekstu: odredba o izmjeni) u biti omogućuje retroaktivnu izmjenu navedenog mirovinskog sustava, od dana pisanog priopćenja članovima, uključujući vrijednost naknada, putem akta trusta. Ta je odredba sastavljena na sljedeći način:

„Glavno društvo može u svakom trenutku i povremeno uz suglasnost upravitelja (*trustees*) i dopunskim aktom (*supplemental deed*) koji izvršavaju glavno društvo i upravitelji bilo kojem od trustova izmijeniti ili dopuniti ovlasti i odredbe koje uređuju djelovanje mirovinskog sustava, uključujući ovaj akt kojim se uspostavlja navedeni sustav (*Trust Deed*) i pravila (*Rules*) kao i podredne akte i druge instrumente u pisanom obliku kojima se dopunjuje ovaj akt i akti navedeni u drugom Prilogu ovom aktu, te takve ovlasti izmjene može izvršavati na način da one proizvode učinke od datuma navedenog u dopunskom aktu, koji može biti datum tog akta ili datum bilo koje prethodne

objave u pisanom obliku upućene članovima o izmjeni ili dopuni ili datum koji nastupa u bilo kojem razumnom roku koji prethodi datumu tog akta ili nastupa nakon datuma tog akta kako bi izmjena ili dopuna imala retroaktivni ili *pro futuro* učinak.”

- 6 Dok je mirovinski sustav o kojem je riječ u glavnom postupku prvotno odredio uobičajenu dob za odlazak u mirovinu (u daljnjem tekstu: UDOM) različito za muškarce i žene, odnosno 65 godina za muškarce i 60 godina za žene, Sud je u svojoj presudi od 17. svibnja 1990., Barber (C-262/88, EU:C:1990:209) u biti presudio da određivanje različitog UDOM-a prema spolu predstavlja diskriminaciju zabranjenu člankom 119. UEZ-a. Nakon te presude, društva Safeway i Safeway Pension Trustees obavijestima od 1. rujna 1991. i 1. prosinca 1991. (u daljnjem tekstu: obavijesti iz 1991.) pisanim su putem obavijestila članove mirovinskog sustava da će se taj sustav izmijeniti, s učinkom od 1. prosinca 1991., uvođenjem jedinstvenog UDOM-a od 65 godina za sve članove. Dana 2. svibnja 1996. donesen je akt trusta o izmjeni navedenog sustava, kojim je određen jedinstveni UDOM od 65 godina, s učinkom od 1. prosinca 1991.
- 7 Budući da je pitanje usklađenosti retroaktivne izmjene mirovinskog sustava o kojem je riječ u glavnom postupku s pravom Unije upućeno tijekom 2009., društvo Safeway pokrenulo je glavni postupak radi utvrđenja da je jedinstveni UDOM od 65 godina valjano uspostavljen od 1. prosinca 1991. U okviru tog postupka, A. R. Newton imenovan je zastupnikom članova.
- 8 Presudom od 29. veljače 2016. High Court of Justice (England & Wales), Chancery division (Visoki sud, Engleska i Wales, Odjel *Chancery*, Ujedinjena Kraljevina) smatrao je da je retroaktivna izmjena mirovinskog sustava o kojem je riječ u glavnom postupku protivna članku 119. UEZ-a te da bi stoga mirovinska prava članova trebalo računati na temelju jedinstvenog UDOM-a od 60 godina za razdoblje od 1. prosinca 1991. do 2. svibnja 1996.
- 9 Sud koji je uputio zahtjev, koji odlučuje o žalbi što ju je Safeway podnio protiv te presude, smatra da obavijesti iz 1991. na temelju nacionalnog prava same po sebi nisu mogle valjano izmijeniti mirovinski sustav o kojem je riječ u glavnom postupku i da je jedina valjana izmjena bila ona koja proizlazi iz akta trusta od 2. svibnja 1996.
- 10 Međutim, taj sud navodi da su, na temelju tog nacionalnog prava, odredba o izmjeni i obavijesti iz 1991. imali za posljedicu to da su prava koja su članovi stekli za razdoblje od 1. prosinca 1991. do 2. svibnja 1996. bila „opoziva” (*defeasible*), tako da su ona mogla naknadno u bilo kojem trenutku biti retroaktivno umanjena. Iako, prema tome, smatra da se na temelju nacionalnog prava aktom trusta od 2. svibnja 1996. mogao valjano povisiti UDOM žena na 65 godina i zadržati UDOM muškaraca na toj istoj dobi za to razdoblje, navedeni se sud pita je li takvo rješenje u skladu s člankom 119. UEZ-a, kako ga tumači Sud.
- 11 U tim je okolnostima Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Žalbeni sud, Engleska i Wales, Građanski odjel, Ujedinjena Kraljevina) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Ako se pravilima mirovinskog sustava na temelju nacionalnog prava, nakon izmjene akta kojim se on uspostavlja, dodjeljuje ovlast kojom se retroaktivno smanjuje vrijednost stečenih mirovinskih prava i muškaraca i žena za razdoblje između datuma objave planiranih promjena u sustavu u pisanom obliku i datuma kad je akt kojim se uspostavlja mirovinski sustav doista izmijenjen, zahtijeva li se člankom 157. [UFEU-a] (prethodno i u vrijeme nastanka činjenica članak 119. [UEZ-a]) da se stečena mirovinska prava i muškaraca i žena tijekom ovog razdoblja smatraju neizmjenjivima, na način da se njihova mirovinska prava štite od bilo kakvog retroaktivnog smanjenja korištenjem ovlasti na temelju nacionalnog prava?”

O prethodnom pitanju

- 12 Najprije valja istaknuti, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, da se glavni postupak odnosi samo na mirovinska prava koja su članovi stekli u okviru mirovinskog sustava o kojem je riječ u glavnom postupku u razdoblju od 1. prosinca 1991. do 2. svibnja 1996. U tim okolnostima postavljeno pitanje valja ispitati s obzirom na članak 119. UEZ-a, koji je bio na snazi u tom razdoblju.
- 13 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 119. UEZ-a tumačiti na način da mu se protivi to da mirovinski sustav, s ciljem okončanja diskriminacije koja je u suprotnosti s tom odredbom, a koja proizlazi iz različitog određivanja UDOM-a s obzirom na spol, donosi mjeru kojom se retroaktivno ujednačava UDOM članova tog sustava na razinu onoga osoba iz kategorije koja je prethodno bila u nepovoljnijem položaju, za razdoblje između najave i donošenja te mjere, kada je takva mjera odobrena nacionalnim zakonodavstvom i aktom kojim se uspostavlja taj mirovinski sustav.
- 14 Kako bi se odgovorilo na to pitanje, valja podsjetiti na to da je Sud u presudi od 17. svibnja 1990., Barber (C-262/88, EU:C:1990:209) u biti presudio da određivanje različitog UDOM-a prema spolu za mirovine koje isplaćuje mirovinski sustav predstavlja diskriminaciju zabranjenu člankom 119. UEZ-a.
- 15 Sud je također odlučio o posljedicama koje trebaju proizići iz utvrđenja takve diskriminacije, osobito u presudama od 28. rujna 1994., Coloroll Pension Trustees (C-200/91, EU:C:1994:348), od 28. rujna 1994., Avdel Systems (C-408/92, EU:C:1994:349) i od 28. rujna 1994., van den Akker (C-28/93, EU:C:1994:351). Kao što to proizlazi iz te sudske prakse, te se posljedice razlikuju ovisno o predmetnim razdobljima zaposlenja.
- 16 Glede, kao prvo, razdoblja zaposlenja koja prethode danu objave presude Barber (C-262/88, EU:C:1990:209), odnosno 17. svibnja 1990., mirovinski sustavi nisu dužni primijeniti jedinstveni UDOM, s obzirom na to da je Sud vremenski ograničio učinke te presude, isključivši primjenjivost članka 119. UEZ-a na mirovinska davanja koja proizlaze iz navedenih razdoblja (vidjeti u tom smislu presude od 28. rujna 1994., Coloroll Pension Trustees, C-200/91, EU:C:1994:348, t. 34.; od 28. rujna 1994., Avdel Systems, C-408/92, EU:C:1994:349, t. 19. i od 28. rujna 1994., van den Akker, C-28/93, EU:C:1994:351, t. 12.).
- 17 Što se tiče, kao drugo, razdoblja zaposlenja između 17. svibnja 1990. i donošenja mjera, od strane odnosnog mirovinskog sustava, kojima se ponovno uspostavlja jednako postupanje, osobama iz kategorije stavljene u nepovoljniji položaj moraju se odobriti iste prednosti poput onih koje uživaju osobe iz povlaštene kategorije jer te prednosti, ako se članak 119. UEZ-a pravilno ne provede u nacionalnom zakonodavstvu, ostaju jedini valjan referentni sustav (vidjeti u tom smislu presude od 28. rujna 1994., Coloroll Pension Trustees, C-200/91, EU:C:1994:348, t. 31. i 32.; od 28. rujna 1994., Avdel Systems, C-408/92, EU:C:1994:349, t. 16. i 17. i od 28. rujna 1994., van den Akker, C-28/93, EU:C:1994:351, t. 16. i 17.).
- 18 Glede, kao treće, razdoblja zaposlenja ostvarenih nakon što je odnosni mirovinski sustav donio mjere kojima se ponovno uspostavlja jednako postupanje, članak 119. UEZ-a ne protivi se tomu da se prednosti prethodno povlaštenih osoba smanje na razinu prednosti osoba koje su prethodno bile u nepovoljnijem položaju, s obzirom na to da ta odredba samo zahtijeva da radnici i radnice primaju istu naknadu za isti posao, a da pritom ne propisuje određenu razinu (vidjeti u tom smislu presude od 28. rujna 1994., Coloroll Pension Trustees, C-200/91, EU:C:1994:348, t. 33.; od 28. rujna 1994., Avdel Systems, C-408/92, EU:C:1994:349, t. 21. i od 28. rujna 1994., van den Akker, C-28/93, EU:C:1994:351, t. 19.).
- 19 U ovom slučaju glavni postupak odnosi se samo na pitanje trebaju li se mirovinska prava članova mirovinskog sustava o kojem je riječ u glavnom postupku, a koja se odnose na razdoblje od 1. prosinca 1991. do 2. svibnja 1996., računati na temelju jedinstvenog UDOM-a od 60 ili 65 godina.

U tom kontekstu, sud koji je uputio zahtjev u biti se pita je li, s obzirom na sudsku praksu navedenu u točki 17. ove presude, akt trusta od 2. svibnja 1996. za to razdoblje valjano mogao retroaktivno ujednačiti UDOM tih članova na razinu onoga osoba iz kategorije koja je prethodno bila u nepovoljnijem položaju, odnosno radnika muškog spola.

- 20 U tom pogledu valja istaknuti, kao prvo, da – s obzirom na to da se prethodno pitanje i obrazloženje odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku odnose na ujednačavanje, provedeno u tom aktu trusta s retroaktivnim učinkom od 1. prosinca 1991., UDOM-a članova mirovinskog sustava o kojem je riječ u glavnom postupku s onim osoba iz kategorije koja je prethodno bila u nepovoljnijem položaju – to pitanje treba shvatiti kao da se temelji na pretpostavci prema kojoj su mjere kojima se ponovno uspostavlja jednako postupanje donesene tek 2. svibnja 1996. navedenim aktom trusta.
- 21 Pred Sudom su društvo Safeway i Komisija doveli u pitanje tu pretpostavku ističući u biti da se obavijesti iz 1991. i upravljanje mirovinskim sustavom o kojem je riječ u glavnom postupku na temelju jedinstvenog UDOM-a od 65 godina počevši od prosinca 1991. moraju smatrati mjerama kojima se ponovno uspostavlja jednako postupanje s učinkom od tog datuma.
- 22 Iako je načelno na sudu koji je uputio zahtjev, koji ima neposredna saznanja o sporu o kojem je riječ u glavnom postupku i koji je jedini nadležan za tumačenje unutarnjeg prava, da utvrdi dan kada su donesene mjere kojima se uspostavlja jednako postupanje, takve mjere ipak moraju ispunjavati zahtjeve prava Unije, tako da Sud nacionalnom sudu može dati relevantne elemente tumačenja tog prava (vidjeti u tom smislu presude od 16. lipnja 2016., EURO 2004. Hungary, C-291/15, EU:C:2016:455, t. 36. i od 30. lipnja 2016., Ciup, C-288/14, neobjavljenu, EU:C:2016:495, t. 33.).
- 23 U tom smislu valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, članak 119. UEZ-a proizvodi izravne učinke stvaranjem za pojedince prava koja nacionalni sudovi moraju štiti (vidjeti u tom smislu presude od 8. travnja 1976., Defrenne, 43/75, EU:C:1976:56, t. 24. i od 28. rujna 1994., van den Akker, C-28/93, EU:C:1994:351, t. 21.).
- 24 Glede izravnog učinka članka 119. UEZ-a, poslodavčeva primjena te odredbe nakon utvrđenja diskriminacije mora nastupiti odmah i u potpunosti, tako da mjere poduzete radi uspostave jednakog postupanja načelno ne mogu biti podvrgnute uvjetima koji bi uzrokovali održavanje diskriminacije, makar i samo prijelazno (vidjeti u tom smislu presudu od 28. rujna 1994., Avdel Systems, C-408/92, EU:C:1994:349, t. 25. i 26.).
- 25 Osim toga, također treba poštovati načelo pravne sigurnosti. To načelo, koje se nameće s posebnom strogošću u slučaju postojanja propisa koji može imati financijske posljedice, zahtijeva da se prava dodijeljena pojedincima pravom Unije provode dovoljno precizno, jasno i predvidljivo, kako bi se osobama o kojima je riječ omogućilo da točno utvrde svoja prava i obveze i postupaju u skladu s njima te da se na njih, ako je to potrebno, pozovu pred nacionalnim sudovima. Samo uvođenje prakse koja nema obvezujući pravni učinak u odnosu na odnosne osobe ne ispunjava te zahtjeve (vidjeti u tom smislu presude od 2. prosinca 2009., Aventis Pasteur, C-358/08, EU:C:2009:744, t. 47. i od 8. ožujka 2017., Euro Park Service, C-14/16, EU:C:2017:177, t. 36. do 38., 40. i 42. i navedenu sudsku praksu).
- 26 Stoga mjere poduzete radi prestanka diskriminacije suprotne članku 119. UEZ-a, kako bi se moglo smatrati da se njima uspostavlja jednako postupanje koje se zahtijeva tom odredbom, moraju ispunjavati zahtjeve navedene u točkama 24. i 25. ove presude.
- 27 Međutim, u ovom je slučaju očito da mjere koje je donio mirovinski sustav o kojem je riječ u glavnom postupku prije donošenja akta trusta 2. svibnja 1996. ne udovoljavaju tim zahtjevima.
- 28 Naime, kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, mirovinski sustav o kojem je riječ u glavnom postupku bio je valjano izmijenjen, u odnosu na nacionalno pravo, samo donošenjem tog akta trusta. U tom je pogledu sud koji je uputio zahtjev presudio, u presudi donesenoj 5. listopada

2017. u glavnom postupku, da tekst odredbe o izmjeni dopušta samo izmjene aktom trusta i da se nacionalno pravo protivi tumačenju te odredbe koja bi odstupila od tog teksta, s obzirom na nužnost zaštite korisnika navedenog mirovinskog sustava i omogućavanja tim korisnicima da se upoznaju sa svojim pravima.

- 29 Također se čini da iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da je jedini pravni učinak odredbe o izmjeni obavijesti iz 1991. to da se za odgovorne osobe mirovinskog sustava o kojem je riječ u glavnom postupku pridržati mogućnost da donošenjem akta trusta u bilo kojem kasnijem trenutku retroaktivno ujednače UDOM članova tog sustava na razinu UDOM-a muškaraca.
- 30 Ne može se smatrati ni da je uvođenje takve mogućnosti, koja se može izvršiti u trenutku koji ovisi o diskrecijskoj ocjeni tih osoba, okončalo diskriminaciju o kojoj je riječ u glavnom postupku ni da je omogućilo članovima da se točno upoznaju sa svojim pravima.
- 31 Što se tiče upravljanja sustavom od 1. prosinca 1991., iz točke 25. ove presude proizlazi da samo uvođenje prakse koja nema obvezujući pravni učinak u odnosu na odnosne osobe ne ispunjava zahtjeve načela pravne sigurnosti te se stoga ne može smatrati mjerom kojom se ponovno uspostavlja jednako postupanje propisano člankom 119. UEZ-a.
- 32 U tim okolnostima očito je da su, u okviru mirovinskog sustava o kojem je riječ u glavnom postupku, mjere koje su u skladu sa zahtjevima prava Unije, navedene u točkama 24. i 25. ove presude, donesene tek 2. svibnja 1996., aktom trusta donesenim na taj dan.
- 33 Kao drugo, kad je riječ o pitanju dopušta li članak 119. UEZ-a mjeru kao što je ona predviđena tim aktom trusta, koja se sastoji od ujednačavanja, s retroaktivnim učinkom od 1. prosinca 1991., UDOM-a članova tog sustava na razinu onoga osoba iz kategorije koja je prethodno bila u nepovoljnijem položaju, valja podsjetiti na to da, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, kada je utvrđena diskriminacija protivna pravu Unije i tako dugo dok mjere koje uspostavljaju jednako postupanje nisu usvojene, poštovanje načela jednakosti može biti osigurano jedino davanjem osobama koje se nalaze u kategoriji stavljenoj u nepovoljniji položaj istih prednosti koje imaju osobe u privilegiranoj kategoriji (presude od 28. siječnja 2015., Starjakob, C-417/13, EU:C:2015:38, t. 46. i od 22. siječnja 2019., Cresco Investigation, C-193/17, EU:C:2019:43, t. 79. i navedena sudska praksa).
- 34 Sud je već presudio da se tom načelu protivi to da mirovinski sustav uklanja diskriminaciju protivnu članku 119. UEZ-a retroaktivnim ukidanjem prednosti osoba iz privilegirane kategorije (vidjeti u tom smislu presudu od 28. rujna 1994., Avdel Systems, C-408/92, EU:C:1994:349, t. 5., 13., 14., 17. i 18.).
- 35 Međutim, sud koji je uputio zahtjev pita se primjenjuje li se ta sudska praksa i na situacije poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, u kojima su odnosna mirovinska prava opoziva, na temelju nacionalnog prava i akta kojim se uspostavlja sporni mirovinski sustav.
- 36 Iako Sud još nije izričito odlučio o tom pitanju, mogućnost da se u takvim situacijama retroaktivno ujednače uvjeti u vezi s pravima članova mirovinskog sustava na razinu osoba iz kategorije koja je prethodno stavljena u nepovoljniji položaj ni na koji način ne nalazi nikakvu potporu u navedenoj sudskoj praksi. Naprotiv, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 64. svojeg mišljenja, priznavanje takve mogućnosti u velikoj bi mjeri lišilo tu sudsku praksu njezina dosega, s obzirom na to da se primjenjuje samo na slučajeve u kojima je takvo retroaktivno ujednačavanje u svakom slučaju već zabranjeno nacionalnim pravom ili aktom kojim se uspostavlja mirovinski sustav.
- 37 Osim toga i prije svega, valja istaknuti da svaka mjera kojom se želi ukloniti diskriminacija koja je u suprotnosti s pravom Unije predstavlja provedbu tog prava, koja mora poštovati njegove zahtjeve. Osobito, ne može se pozivati ni na nacionalno pravo ni na odredbe akta kojim se uspostavlja predmetni mirovinski sustav kako bi se zaobišlo te zahtjeve.

- 38 Što se tiče navedenih zahtjeva, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da se načelo pravne sigurnosti u pravilu protivi tomu da se aktu kojim se provodi pravo Unije priznaje retroaktivan učinak. Drukčije je moguće samo iznimno, kada to zahtijeva važan razlog u općem interesu i kada su u cijelosti poštovana legitimna očekivanja zainteresiranih osoba (vidjeti u tom smislu presudu od 26. travnja 2005., „Goed Wonen”, C-376/02, EU:C:2005:251, t. 33. i 34. i navedenu sudsku praksu).
- 39 Tom načelu treba dodati zahtjeve koji posebno proizlaze iz članka 119. UEZ-a, a koje moraju poštovati osobe odgovorne za mirovinski sustav nakon što je utvrđena diskriminacija koja je u suprotnosti s tom odredbom.
- 40 Kad je riječ o obvezi dodjele osobama iz kategorije stavljene u nepovoljniji položaj istih prednosti koje imaju osobe iz privilegirane kategorije sve dok nisu donesene mjere koje ponovno uspostavljaju jednako postupanje, Sud je već presudio da se ona temelji na povezivanju članka 119. UEZ-a s ciljem izjednačavanja radnih uvjeta u smjeru napretka, koji proizlazi iz preambule tog ugovora i njegova članka 117. (vidjeti u tom smislu presude od 8. travnja 1976., Defrenne, 43/75, EU:C:1976:56, t. 10., 11. i 15. i od 28. rujna 1994., Avdel Systems, C-408/92, EU:C:1994:349, t. 15. i 17.).
- 41 Međutim, bilo bi protivno tom cilju i načelu pravne sigurnosti te zahtjevima navedenima u točkama 17., 24. i 34. ove presude da se odgovornim osobama iz odnosnog mirovinskog sustava omogući da uklone diskriminaciju koja je u suprotnosti s člankom 119. UEZ-a donošenjem mjere kojom se s retroaktivnim učinkom ujednačava UDOM članova tog sustava na razinu UDOM-a osoba iz kategorije koja je prethodno stavljena u nepovoljniji položaj. Naime, kada bi se dopustilo takvo rješenje, te bi odgovorne osobe bile oslobođene obveze da, nakon utvrđenja diskriminacije, provedu njezino trenutačno i potpuno uklanjanje. Osim toga, njime bi se zanemarila obveza da se osobama iz kategorije koja je prethodno stavljena u nepovoljniji položaj prizna UDOM osoba iz kategorije koja je prethodno stavljena u povoljniji položaj, glede mirovinskih prava koja se odnose na razdoblja zaposlenja između dana objave presude od 17. svibnja 1990., Barber (C-262/88, EU:C:1990:209) i dana donošenja mjera kojima se ponovno uspostavlja jednako postupanje, kao i zabrana da se retroaktivno ukinu prednosti potonjih osoba. Naposljetku, ono do donošenja takvih mjera stvara neizvjesnosti koje su protivne načelu pravne sigurnosti glede doseg prava članova.
- 42 Ta razmatranja vrijede i u slučaju da su članovi predmetnog mirovinskog sustava bili obaviješteni o tome da će UDOM članova tog mirovinskog sustava biti ujednačen na razini UDOM-a osoba iz kategorije koja je prethodno stavljena u nepovoljniji položaj, putem obavijesti koja nema učinak izmjene.
- 43 Međutim, kao što to proizlazi iz točke 38. ove presude, ne može se isključiti da bi se mjere za okončanje diskriminacije koja je u suprotnosti s pravom Unije mogle iznimno donijeti s retroaktivnim učinkom, pod uvjetom da su, uz to što se njima poštuju legitimna očekivanja zainteresiranih osoba, te mjere doista opravdane važnim razlogom u općem interesu. Osobito, na temelju ustaljene sudske prakse, opasnost od ozbiljnog ugrožavanja financijske ravnoteže predmetnog mirovinskog sustava može predstavljati takav važan razlog u općem interesu (vidjeti u tom smislu presude od 11. siječnja 2007., ITC, C-208/05, EU:C:2007:16, t. 43. i od 7. ožujka 2018., DW, C-651/16, EU:C:2018:162, t. 33.).
- 44 U ovom slučaju, iako sud koji je uputio zahtjev u odluci kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku navodi da financijski značaj spora o kojem je riječ u glavnom postupku iznosi oko 100 milijuna funta sterlinga, on ipak ne navodi da je retroaktivno ujednačavanje UDOM-a članova mirovinskog sustava o kojem je riječ u glavnom postupku na razinu UDOM-a osoba iz kategorije koja je prethodno stavljena u nepovoljniji položaj bilo potrebno kako bi se izbjegla teška povreda financijske ravnoteže tog mirovinskog sustava. S obzirom na to da spis kojim Sud raspolaže ne sadržava druge elemente kojima se može utvrditi da je ta mjera doista bila opravdana važnim razlogom u općem interesu, očito je da ne postoji njezino objektivno opravdanje, a što je, međutim, na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

- 45 S obzirom na prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti da članak 119. UEZ-a treba tumačiti na način da mu se, u slučaju nepostojanja objektivnog opravdanja, protivi to da mirovinski sustav, s ciljem okončanja diskriminacije koja je u suprotnosti s tom odredbom, a koja proizlazi iz različitog određivanja UDOM-a s obzirom na spol, donosi mjeru kojom se retroaktivno ujednačava UDOM članova tog sustava na razinu onoga osoba iz kategorije koja je prethodno bila u nepovoljnijem položaju, za razdoblje između najave i donošenja te mjere, kada je takva mjera odobrena nacionalnim zakonodavstvom i aktom kojim se uspostavlja taj mirovinski sustav.

Troškovi

- 46 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

Članak 119. UEZ-a (koji je nakon izmjene postao članak 141. UEZ-a) treba tumačiti na način da mu se, u slučaju nepostojanja objektivnog opravdanja, protivi to da mirovinski sustav, s ciljem okončanja diskriminacije koja je u suprotnosti s tom odredbom, a koja proizlazi iz različitog određivanja uobičajene dobi za odlazak u mirovinu s obzirom na spol, donosi mjeru kojom se retroaktivno ujednačava uobičajena dob za odlazak u mirovinu članova tog sustava na razinu onoga osoba iz kategorije koja je prethodno bila u nepovoljnijem položaju, za razdoblje između najave i donošenja te mjere, kada je takva mjera odobrena nacionalnim zakonodavstvom i aktom kojim se uspostavlja taj mirovinski sustav.

Potpisi